

Neljapäev, 2. aprill 2009

Euroopa kodakondsusega seotud probleemid ja tulevikuväljavaated

P6_TA(2009)0204

Euroopa Parlamendi 2. aprilli 2009. aasta resolutsioon Euroopa kodakondsusega seotud probleemide ja tulevikuväljavaadete kohta (2008/2234(INI))

(2010/C 137 E/03)

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ning eriti selle V jaotist pealkirjaga „Kodanike õigused”;
 - võttes arvesse komisjoni 15. veebruari 2008. aasta aruannet „Viies aruanne liidu kodakondsuse kohta (1. mai 2004 – 30. juuni 2007)” (KOM(2008)0085);
 - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ⁽¹⁾ („vaba liikumise direktiiv”);
 - võttes arvesse Regioonide Komitee 9. oktoobri 2008. aasta omaalgatuslikku arvamust „Kodanike õigused: põhiõiguste ja Euroopa kodakondsusest tulenevate õiguste kaitse” ⁽²⁾;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 45 ja artikli 112 lõiget 2;
 - võttes arvesse kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjoni raportit ning siseturu- ja tarbijakaitsekomisjoni, õiguskomisjoni, põhiseaduskomisjoni ning naiste õiguste ja soolise võrdsuse komisjoni arvamusi (A6-0182/2009),
- A. arvestades, et ühisturg ja majanduslik integratsioon on praktiliselt peaaegu välja kujundatud, samas kui liidu kodakondsuse õiguslik alus on endiselt arengujärgus;
- B. arvestades, et EÜ asutamislepingu artiklis 17, mis lisati Maastrichti lepinguga, on sätestatud, et „iga isik, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus, on liidu kodanik”, ning et seda põhimõtet arendati edasi Amsterdami lepinguga, millega on sätestatud, et „liidu kodakondsus täiendab, kuid ei asenda liikmesriigi kodakondsust”;
- C. arvestades, et liidu kodakondsus lisandub niisiis liikmesriigi kodakondsusele ning selle andmist reguleerib seega iga liikmesriik oma seaduste alusel, mis on liikmesriigiti erinevad;
- D. arvestades, et liidu kodaniku identiteet saab põhineda üksnes rahvuslikul identiteedil, ning et komisjoni tähelepanu tuleks juhtida asjaolule, et suures vaesuses elavatel ja madala haridustasemega inimestel, sealhulgas romidel, puudub juurdepääs teabele, mis võiks motiveerida nende teadlikkust Euroopast; arvestades, et nende üha suurem tõrjumine Euroopa kogukondadest vähendab nii nende kodakondsuse kui ka liidu kodakondsuse väärtust;
- E. arvestades siiski, ilma et see piiraks üksikute liikmesriikide õigust määratleda kodakondsuse saamise ja kaotamise tingimused, et Tampere kiideti 15.–16. oktoobril 1999. aastal toimunud Euroopa Ülemkogu kohtumisel heaks eesmärk, et seaduslikele ja pikaajalistele kolmandate riikide kodanikest residentidele tuleks anda võimalus saada selle liikmesriigi kodakondsus, mille residentid nad on;

⁽¹⁾ ELT L 158, 30.4.2004, lk 77.

⁽²⁾ ELT C 325, 19.12.2008, lk 76.

Neljapäev, 2. aprill 2009

- F. arvestades, et kõigil liidu kodanikel on õigus valida ja kandideerida kohalikel ja Euroopa Parlamendi valimistel oma elukohaliikmesriigis samadel tingimustel kui selle liikmesriigi kodanikel;
- G. arvestades, et liidu kodanike jaoks on oluline, et elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel tagatakse õigus valida ja olla valitud, loomaks tõelist kõnealusesse liikmesriiki kuulumise tunnet;
- H. arvestades, et mõnes liikmesriigis kahjustab praegu liidu kodanikele EÜ asutamislepingu artikli 19 alusel antud õigust valida ja olla valitud kohalikel ja Euroopa Parlamendi valimistel asjaolu, et teise liikmesriigi kodanikest liidu kodanikel ei ole õigust saada erakondade liikmeks liikmesriigis, kus nad peaksid asjaomast õigust kasutama;
- I. arvestades, et pöördumine Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoni ja Euroopa Ombudsmanni poole on oluline kohtuväline õiguskaitsevahend, mis on kättesaadav liidu kodanikele;
- J. arvestades, et Euroopa Liidu laienemine on märgatavalt suurendanud nende liidu kodanike arvu, kes elavad väljaspool oma päritoluliikmesriiki;
- K. arvestades, et EÜ asutamislepingu artiklis 20 – mis piirdub kahjuks olukorraga, kui liikmesriigi kodanik on mingi kolmanda riigi territooriumil, kus ei ole esindatud see liikmesriik, mille kodanik ta on – on sätestatud iga liidu kodaniku õigus saada diplomaatilist või konsulaarkaitset igalt asjaomasest kolmandas riigis nõuetekohaselt esindatud liikmesriigilt; arvestades, et kõnealust õigust ei saa nõuetekohaselt kasutada, kui puuduvad selged ja siduvad praktilised eeskirjad ja protokollid, mida konsulaarasutused peavad järgima;
- L. arvestades, et kuigi EÜ asutamislepingu artikliga 20 tehakse kohustuseks, et „liikmesriigid kehtestavad omavahel vajalikud eeskirjad ning alustavad nimetatud kaitse kindlustamiseks vajalikke rahvusvahelisi läbirääkimisi”, on praeguseks vastu võetud vaid üks siduv õigusakt, nimelt otsus 95/553/EÜ⁽¹⁾, mis jõustus 2002. aastal ja koosneb vaid ühest leheküljest, millega ei ole kuidagi võimalik luua täieulatuslikku süsteemi välismaal viibivate liidu kodanike abistamiseks ja nende kannatuste leevendamiseks kriisiolukorras;
- M. arvestades, et eriti kriisiolukorras ja isiklike õnnetuste puhul aitaks tõhus diplomaatiline ja konsulaarkaitse, mida annavad väljaspool Euroopa Liidu territooriumi ühtmoodi kõik liikmesriigid kõigile liidu kodanikele, märkimisväärselt parandada kodanike hinnangut Euroopa Liitu kuulumise eeliste kohta,
1. tervitab asjaolu, et Lissaboni lepingu kohaselt on võimalik miljonil liidu kodanikul eri liikmesriikidest kutsuda ühiselt komisjoni üles esitama õigusakti ettepanekuid, ning usub, et selline seaduslik õigus suurendab oluliselt eurooplaste seas teadlikkust liidu kodakondsusest; tuletab meelde, et läbipaistvus ja demokraatlik osalus tuleb saavutada ELi ja liikmesriikide, piirkondlike ja kohalike asutuste, sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonna partnerluse mitmesuguste vormide abil; kutsub komisjoni üles valmistama ette läbipaistvad ja hõlpsasti arusaadavad menetlused kodanikualgatuse rakendamiseks, nii et liidu kodanikud saaksid tõhusalt algatada õigusakte kohe pärast Lissaboni lepingu jõustumist; loodab, et see ei osutu vajalikuks, kuid rõhutab siiski, et komisjon peaks lülitama selle algatusõiguse oma poliitikameetmesse Lissaboni lepingu lõpliku staatusest hoolimata;
 2. märgib, et liidu kodanike õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ei saa vaadelda eraldi teistest Euroopa Liidu õigustest ja aluspõhimõtetest, nagu töötajate liikumise vabadus ja teenuste osutamise vabadus; ning kutsub seetõttu liikmesriike üles kõrvaldama ühinemislepingute kohaselt sätestatud kehtivad tõkked, et võimaldada igal kodanikul kasutada kõiki oma õigusi;

⁽¹⁾ Nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 19. detsembri 1995. aasta otsus Euroopa Liidu kodanike kaitse kohta diplomaatiliste või konsulaaresinduste kaudu (EÜT L 314, 28.12.1995, lk 73).

Neljapäev, 2. aprill 2009

3. soovib EÜ asutamislepingu aluspõhimõtteid, nimelt liikumisvabadust, mittediskrimineerimist ja kodanike õigusi silmas pidades jätkata komisjonil kõigi tema käsutuses olevate vahendite kasutamist, et tühistada võimalikult kiiresti veel eksisteeriv „uutele” liikmesriikidele kehtestatud üleminekukord;
4. on mures kehtivate direktiivide, eriti vaba liikumise direktiivi kehva rakendamise pärast, mis põhjustab palju probleeme seoses vaba liikumise ja liidu kodanike muude õigustega, ning kutsub kõiki pooli üles ühenduse õigustikku korrektselt ja täielikult üle võtma ja rakendama;
5. kutsub komisjoni üles koostama loetelu takistustest, mis liidu kodanike ees seisavad, soovides isikute vaba liikumise ja teiste liidu kodanike jaoks loodud eeliste täielikku ja tõketeta kasutamist, ning palub komisjonil lisada tulemused tulemustabelisse, et tagada põhjalik ja tõhus tegelemine niisuguste takistustega;
6. leiab seoses uuringu Eurobarometer Flash 213 (Eurobaromeetri 2007. aasta uuring) tulemustega, mis näitasid, et üksnes 31 % vastanutest pidas end hästi informeerituks oma õigustest liidu kodanikena, et äärmiselt oluline on võtta vastu tõhus lähenemisviis teavitamise ja teabevahetuse suhtes, mille eesmärk on muuta liidu kodanikud teadlikuks oma õigustest ja kohustustest ning aidata neil omandada aktiivne roll ELi otsustusprotsessis, võimaldades seeläbi viia ellu tegelikku osalusdemokraatiat;
7. märgib kahetsusega, et viies aruanne liidu kodakondsuse kohta ei sisalda ühtegi konkreetset ettepanekut seoses kodanike õiguste kasutamise ja liikmesriikide kohustusega tagada kõnealused õigused praktikas; palub, et kuues aruanne oleks selles küsimuses ennetavam;
8. väljendab oma pettumust selle üle, et komisjon ei konsulteerinud viienda aruande ettevalmistamisel kodanikuühiskonnaga, ning loodab, et konsulteerimine toimub kuienda aruande ettevalmistamisel vastavalt komisjoni lubadustele;
9. kutsub komisjoni üles vaatama läbi oma programmi „Kodanike Euroopa”, et parandada teabevahetust liidu tavakodanikega ning tagada teabe laialdane levitamine; märgib, et struktuuriline toetus Brüsselis asuvatele mõttekodadele ja uurimisinstituutidele on küll oluline, ent sellised organisatsioonid ei teavita eriti inimesi väljaspool juba informeeritud isikute ringi; kutsub komisjoni üles suunama oma rahastamise raskuspunkti ümber Brüsselist väljaspool asuvatele piirkondlikele ja kohalikele kodanikuühiskonna ja sotsiaalpartnerite organisatsioonidele ning käivitama edaspidi programme, mis on sarnased väga eduka programmiga „Aktiivsed noored” (2007–2013), et aidata kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel teavitada elanikke nende õigustest liidu kodanikena; kuna mitmekeelsusega seotud ettepanekud ei tohiks piirduda peamiste ametlike/liikmesriigi keeltega, kutsub liikmesriike üles levitama teavet liidu kodakondsuse kohta ka piirkondlikes ja vähemuskeeltes;
10. on arvamusel, et pidades muu hulgas silmas nende liidu kodanike väikest arvu, kes on teise liikmesriigi residentid ja kes kasutavad elukohaliikmesriigis kas Euroopa Parlamendi või kohalikel valimistel oma õigust valida või olla valitud, samuti praktilisi takistusi, millega potentsiaalsed valijad oma õiguste kasutamisel liiga tihti silmitsi seisavad, tuleks näha 2009. aasta Euroopa Parlamendi valimisi võimalusena valmistada ette ja rakendada üleeuroopalist tegevuskava, mille eesmärk on arendada liidu kodanike ELi identiteeti ja suurendada nende teadlikkust oma õigustest;
11. soovib Euroopa integratsiooni edendamise nimel naiste ulatuslikumat osalemist poliitikas ja otsustusprotsessis; usub, et selleks tuleb naistele korraldada tõhusamaid teadlikkuse tõstmise kampaaniaid, mille eesmärk on võimaldada neil kasutada liidu kodanikena täielikult oma õigusi, tegutseda aktiivsemalt poliitilistes rühmitustes, poliitikas ning oma elukohaliikmesriigi kohalike asutuste töös;
12. juhib tähelepanu vajadusele algatada paremaid ja tõhusamaid teabekampaaniaid, mille abil edendatakse liidu kodakondsusega kaasnevaid õigusi noorte hulgas, luues näiteks koolides ja ülikoolides kodakondsuse programmi, eesmärgiga valmistada noorem põlvkond ette kodanikuaktiivsuseks;
13. usub, et liikmesriigid peaksid lisama Euroopa mõõtme alg- ja keskhariduse õppekavadesse;
14. kutsub Euroopa ülikoole üles kasutama oma võimaluste piires kõiki finantsmeetmeid, et tõsta nende üliõpilaste protsenti, kes osalevad üliõpilasvahetustes Erasmuse programmi raames;

Neljapäev, 2. aprill 2009

15. palub komisjonil teha ettepanek võtta vastu konsolideeritud ja täpsustatud direktiivid, millega parandatakse vaba liikumist ja liidu kodanike muid õigusi teistes valdkondades, sealhulgas töölane liikuvus, pensioni- ja sotsiaalõiguste ülekandmine ning akadeemiliste kraadide ja kutsekvalifikatsioonide vastastikune tunnustamine;
16. juhib tähelepanu asjaolule, et ELi territooriumil vabalt liikumise ja elamise õigust ei ole võimalik täielikult kasutada, enne kui teiste meetmete hulgas ei ole loodud ka tõhus kutsekvalifikatsioonide tunnustamise süsteem; nõuab seetõttu tungival, et komisjon ja liikmesriigid võimaldaksid oma vastavates pädevusvaldkondades tegutsedes suuremal arvul ühes liikmesriigis kutsekvalifikatsiooni omandanud liidu kodanikel asuda vastavale ametikohale ka mõnes teises liikmesriigis ning pidada kõnealust ametit asjaomase liikmesriigi kodanikega võrdsetel tingimustel;
17. kutsub liikmesriike üles vaatama läbi oma kodakondsuseadused ja otsima võimalusi, et muuta mittekodanikele kodakondsuse saamine ja õiguste täielik kasutamine lihtsamaks, kaotades nii riigi kodanike ja mittekodanike vahelise diskrimineerimise, eriti liidu kodanike puhul;
18. on seisukohal, et soovitatav oleks ergutada kogemuste vahetamist mitmes liikmesriigis olemasolevate naturalisatsioonisüsteemide alal, et saavutada liidu kodakondsusega seotud kriteeriumide ja menetluste parem kooskõlastamine – piiramata üksikute liikmesriikide õigust määratleda kodakondsuse saamise ja kaotamise tingimused – ja seega vähendada erinevates õigussüsteemides esinenud diskrimineerimise juhtumeid;
19. on arvamisel, et liikmesriikides alaliselt elavad kodakondsuseta isikud on Euroopa Liidus erandlikus seisundis; on mures, et mõned liikmesriigid esitavad neile õigustamatuid nõudmisi või nõudmisi, mis ei pruugi olla otseselt vajalikud kodakondsuse saamiseks; kutsub sellega seoses neid liikmesriike üles otsima süstemaatiliselt õiglasi lahendusi, mis põhinevad rahvusvaheliste organisatsioonide soovitusel; usub, et liikmesriikides alaliselt elaval kodakondsuseta isikutel peaks olema õigus valida kohalikel valimistel;
20. tuletab liikmesriikidele, kohalikele omavalitsustele ja sisserändajatele meelde, et nõukogu kehtestatud sisserännanute Euroopa Liitu integreerimise poliitika ühiste aluspõhimõtete (14615/04) kõiki punkte tuleb kohaldada võrdselt;
21. on seisukohal, et sisserändajate integreerimine on peamine eeltingimus selleks, et nad saaksid kasutada elukohaliikmesriigis oma õigusi; kutsub liikmesriike seetõttu üles komisjoni 1. septembri 2005. aasta teatises „Ühine integratsioonikava - raamistik kolmandate riikide kodanike integreerimiseks Euroopa Liidus” (KOM(2005)0389) sätestatud soovitusi kiiresti ja täielikult ellu viima;
22. on seisukohal, et EL ja liikmesriigid kannavad jagatud vastutust edendada romide integratsiooni liidu kodanikena, et võimaldada romidel saada täielikku kasu ELi toetusmeetmetest, mille EL on näinud ette kõikide nende algatuste puhul, mille eesmärk on edendada romide õigusi ja nende kogukondade kaasamist nii hariduse, tööhõive kui ka ühiskonnas osalemise valdkonnas;
23. juhib tähelepanu sellele, et liidu kodakondsus tähendab õiguste kõrval ka kohustusi; juhib eelkõige tähelepanu kohustusele järgida selle riigi seadusi, kus konkreetne liidu kodanik elab, ning austada teise rahva kultuuri;
24. rõhutab, et keeleprobleeme või suhtlemisostkust ei tohiks kasutada keeldumispõhjusena juurdepääsuks sotsiaalsetele õigustele, milleks isikul võib liikmesriigi elanikuna olla õigus, see puudutab ka õigust saada sotsiaaltoetusi, mida annavad riiklikud või kohalikud ametiasutused;
25. kutsub komisjoni üles uurima laste riiklike hoolekandeesutuste rolli ja toimimist tagamaks, et järgitakse liidu kodanike võrdse kohtlemise ja mittediskrimineerimise põhimõtteid; rõhutab, et vanematel tuleks lubada rääkida oma lastega emakeeles ning rahvust või keelt ei tohiks kasutada põhjusena keelata vanematel juurdepääs oma lapsele;
26. kordab oma nõuet liikmesriikidele, et nad austaksid liidu kodanike õigust reisida ELi piires kas kehtiva riikliku isikutunnistuse või kehtiva passiga ega piiraks julgeoleku kaalutlustel või muudel põhjustel sellist liikumist eriti lennu- ja merereisidel;

Neljapäev, 2. aprill 2009

27. kutsub liikmesriike ja kohalikke omavalitsusi üles võtma lisameetmeid, et hõlbustada liidu kodanike liikumist liikmesriikide vahel, eriti mis puudutab praktilisi küsimusi, nagu elukohaga seotud dokumentide ja töölubade väljastamine ning sõidukite registreerimisandmete ülekandmine, isikute ja sõidukite kindlustuspoliiside tunnustamine, kui need on välja antud teises liikmesriigis, ravikaartide ülekandmine, ravikulude hüvitamise selged eeskirjad ja paljud muud küsimused, mis tekitavad tihtilugu probleeme, vaatamata pingutustele ühtlustada neid ELi tasandil; ning kutsub komisjoni üles koguma kogu asjakohast teavet ja tegema selle liidu kodanikele kättesaadavaks;

28. soovib kujundada välja Euroopa õigusala, et tagada isiklikku ja perekonnaelu puudutavate kodakondsuse piiriüleste aspektide tõhus kaitse ühiste eeskirjadega rahvusvahelise eraõiguse alal; nõuab seetõttu tungival, et komisjon töötaks välja ühtse lähenemisviisi ja esitaks vajalikud õigusakti ettepanekud;

29. palub komisjonil teha kättesaadavaks rahalised vahendid, et pakkuda ELi siseste rändajatega tegelevatele liikmesriikide kohaliku ja piirkondliku tasandi avalikele teenistujatele koolitust nende vastutusalas kohaldatavate põhiliste EÜ õigusaktide kohta, ning aidata ametiasutustel vastata küsimustele, mis käsitlevad võimalikke erinevusi ja konflikte riiklike ja EÜ õigusaktide vahel; tervitab sellega seoses komisjoni pakutavat veebipõhist probleemide lahendamise võrgustikku SOLVIT ning nõuab selle jätkuvat arendamist ja edendamist; loodab, et inim- ja finantsressursside suurendamisega aitavad liikmesriigid edendada riiklikke SOLVITi keskusi; nõuab tungival, et kohalikud ja piirkondlikud asutused ning liikmesriigid teeksid koostööd heade tavade vahetamisel ning ühendusesiseste rändajate olukorraga tegelemiseks tõhusate viiside otsimisel;

30. on arvamusel, et kõiki kodanikke tuleks rohkem teavitada teabeteenistusest „Europe Direct” ning soovib selleks komisjonil koordineerida ELi tasandil meediakampaaniat; kutsub komisjoni üles jälgima teabeteenistusega „Europe Direct” ja võrgustikuga SOLVIT seotud veebisaitide levikut ning koondama põhi-teavet ja -kontakte konkreetsetele tugiveebisaitidele;

31. kutsub komisjoni üles koostama Euroopa tarbijate õiguste hartat, et kodanikel oleks võimalik nende kõige sagedasemaid probleeme puudutavale teabele kergesti ligi pääseda;

32. tunneb heameelt komisjoni dokumendi üle „Tegevuskava tervikliku lähenemise kohta kodanikele ja ettevõtetele pakutavate siseturu abiteenuste osutamisele” (SEK(2008)1882), mille eesmärk on vältida kontaktpunktide killustumist ning, nagu rõhutatakse teenuste direktiivis ⁽¹⁾, mis ergutab teenuste ja kaupade jaoks ühtsete kontaktpunktide loomist igas liikmesriigis;

33. tuletab liikmesriikidele ja kohalikele omavalitsustele meelde, et liidu kodakondsuse kontseptsioon sisaldab mittediskrimineerimise põhimõtet, mis kehtib kõigi liidu kodanike, mitte üksnes antud liikmesriigi kodanike kohta; nõuab tungival, et komisjon analüüsiks põhjalikumalt ELi siseste rändajate olukorda ning võtaks asjakohaseid meetmeid tagamaks, et nad saaksid oma õigusi liidu kodanikena tegelikult teostada;

34. juhib tähelepanu sellele, et vaba liikumise õigus on liidu kodakondsuse tähtis element, ja peab seega väga häirivaks asjaolu, et ükski liikmesriik ei ole veel vaba liikumise direktiivi täielikult ja nõuetekohaselt rakendanud;

35. tervitab komisjoni algatust edendada vaba liikumise direktiivis sätestatud uute eeskirjade tundmist, sh direktiivi 2004/38/EÜ juhendi avaldamist; kuid avaldab kahetsust selle üle, et 19 keeles avaldatud juhendi 16 000 eksemplari on liiga vähe võrreldes ELi elanike koguarvuga; kutsub komisjoni üles tagama, et see teave tehakse laialdaselt kättesaadavaks kohalikele ja piirkondlikele asutustele, mis on paljude kodanike jaoks esmane teabeallikas, ning kuna just kohalikul tasandil on kõige rohkem probleeme ja rikkumisi seoses liidu kodanike õigustega;

36. rõhutab, et liidu kodakondsusest tulenev õigus vabalt liidu territooriumil liikuda ja elada avaldab pereelule ning naiste hariduslikele ja kutsevalikutele väga suurt mõju; kutsub seetõttu komisjoni üles arvestama naiste spetsiifiliste vajadustega selles vallas;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul (ELT L 376, 27.12.2006, lk 36).

Neljapäev, 2. aprill 2009

37. tuletab meelde vaba liikumise direktiivi sätteid, millega antakse liidu kodanikele õigus elada teises liikmesriigis, tingimusel et nad ei ole koormaks sotsiaalabisüsteemile; märgib siiski, et liikmesriigid peaksid täitma Euroopa Kohtu otsuseid ⁽¹⁾, millega esitati direktiivi silmas pidades väljendi „piisavad vahendid” tähenduse tõlgendus;

38. kutsub komisjoni üles hoolikalt kontrollima, et üksikutes liikmesriikides kehtivate seaduste ja tavadega ei rikutaks liidu kodanikele EÜ asutamislepingu ja vaba liikumise direktiiviga antud õigusi, eriti seoses niisuguste mõistetega nagu „piisavad vahendid”, „põhjendamatu koorem vastuvõtva liikmesriigi sotsiaalabisüsteemile”, „kaalukad avaliku korra või julgeoleku kaalutlused” ning „otsene oht avalikule julgeolekule”; kutsub komisjoni lisaks tagama praktikas toimivad menetluslikud tagatised koos õiguskaitse korraldusega ning võimaluse pöörduda kohtusse seoses väljasaatmismeetmetega; tuletab meelde, et vaba liikumise põhiõiguse igasugust piiramist tuleb tõlgendada kitsas tähenduses;

39. kutsub liikmesriike üles hoiduma vaba liikumise õiguse rakendamisel liidu kodanike ja nende pere-liikmete koormamisest liigse bürokraatiaga, mis ei ole selgesõnaliselt sätestatud vaba liikumise direktiivis ja on vastuolus ühenduse õigusega ning takistab kasutada õigust, mis haldusmenetluste läbiviimist kõrvale jättes on EÜ asutamislepingus sellisena ette nähtud; juhib liikmesriikide tähelepanu nende kohustusele lihtsustada vaba liikumise õiguse kasutamisega seotud haldusmenetluste täitmist;

40. kutsub liikmesriike üles hoiduma niisuguste õigusaktide vastuvõtmisest, millega kehtestatakse liidu kodanike suhtes liiga karme või diskrimineerivaid karistusi, näiteks kinnipidamine vastuvõtva liikmesriigi territooriumilt tagasisaatmise korral, selle tõsiasja raskendavaks asjaoluks lugemine, kui liidu kodanik, kes on pannud toime õigusrikkumise, on varem ebaseaduslikult elanud teises liikmesriigis, või kriminaalkuriteos süüdi mõistetud liidu kodaniku automaatne tagasisaatmine;

41. tervitab soojalt komisjoni kavatsust lisada Stockholmi programmi meetmed, mille eesmärk on käsitleda probleeme, millega liidu kodanikud oma elu jooksul ELis silmitsi seisavad; palub komisjonil teha selle raames ettepanekud asjakohaste meetmete kohta, kaasa arvatud tsiviilõiguse valdkonnas, et rakendada lõpuks võrdse kohtlemise põhimõtet mitte üksnes kaupade, kapitali ja teenuste, vaid ka isikute suhtes, diskrimineerimata EÜ asutamislepingu artiklis 13 loetletud asjaolude alusel, sest praegune olukord takistab vaba liikumist ja on vastuolus Euroopa ühiste väärtustega – võrdsuse ja mittediskrimineerimisega;

42. rõhutab, et tõhusa integratsioonipoliitika vältimatu tingimus on tagada õigus valida ja olla valitud elukohaliikmesriigi kohalikel valimistel;

43. kutsub liikmesriike üles tagama, et kõigile alaliselt teises liikmesriigis elavatele liidu kodanikele antaks kogu vajalik teave nende õiguse kohta valida kohalikel ja Euroopa Parlamendi valimistel;

44. peab kahetsusväärseks, et nendest liidu kodanikest, kes elavad muus liikmesriigis, kasutavad vaid vähesed oma elukohas õigust valida ja olla valitud kas Euroopa Parlamendi või kohalikel valimistel; märgib praktilisi takistusi, millega potentsiaalsed valijad liigagi sageli oma õiguste kasutamisel kokku puutuvad; nõuab tungivalt, et komisjon, liikmesriigid ja kohalikud omavalitsused käivitaksid eelseisvaid 2009. aasta Euroopa Parlamendi valimisi silmas pidades üleeuroopalised tõhusad teabekampaaniad liidu kodanike valimisõiguste kohta ning annaksid praktilist nõu, kuidas valimisõigusi kohalikul tasandil kasutada;

45. kutsub liikmesriike üles algatama riiklikus ja kohalikus meedias, kaasa arvatud televisioonis, raadios ja internetis, teabekampaaniaid ELi ametlikes keeltes, selleks et informeerida liidu kodanikke nende õigusest valida ja olla valitud ning samuti registreerimismenetlustest, mis peaksid olema võimalikult lihtsad;

⁽¹⁾ Muude kohtuasjade seas: C-424/98: komisjon vs. Itaalia Vabariik ja C-184/99: Grzelczyk.

Neljapäev, 2. aprill 2009

46. tervitab komisjoni sammu muuta nõukogu 6. detsembri 1993. aasta direktiivi 93/109/EÜ, millega sätestatakse üksikasjalik kord, mille alusel liikmesriigis elavad, kuid selle riigi kodakondsuseta liidu kodanikud saavad kasutada õigust hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi valimistel (¹), võttes meetmeid kandidaatide ja liikmesriikide koormuse vähendamiseks;

47. nõuab, et kõigis liikmesriikides viidaks läbi Euroopa Parlamendi valimiste menetluse vajalikud reformid, et muuta kõnealune menetlus sarnasemaks ning leida viise liidu kodanikuaktiivsuse edendamiseks, ning nõuab, et pärast reformide elluviimist korraldataks asjakohased teabekampaaniad;

48. märgib, et muus kui oma päritoluliikmesriigis elavate liidu kodanike jaoks on olulisi erinevusi seoses nende päritoluliikmesriigis toimuvate parlamendivalimiste valimisõigusega; taunib asjaolu, et paljud liidu kodanikud leiavad end seepärast olukorrast, kus nad on ilma jäetud valimisõigusest nii oma päritoluliikmesriigis kui ka oma uues elukohaliikmesriigis; nõuab liikmesriikidelt koostöö tegemist, et oma päritoluliikmesriigist väljaspool elavad valijad saaksid täiel määral kasutada valimisõigust oma elukohaliikmesriigis, selleks tuleb luua piisaval arvul kogu territooriumi hõlmavaid valimisjaoskondi ning lihtsustada valijate registreerimist; kutsub liikmesriike lisaks üles võtma vastu vajalikud õigusnormid, et tagada valimisõigus kõigile liidu kodanikele, kes on riiklike parlamendivalimiste ajal läbisõidul teises liikmesriigis;

49. on seisukohal, et erakondade tekkimine ja levimine Euroopa tasandil on kõige tõhusam viis, et tagada liidu kodanikule, kes elab liikmesriigis, mille kodanik ta ei ole, õigus valimistel kandideerida; loodab seega, et üleeuroopalisi erakondi tugevdatakse, ka suurema finantstoetuse abil;

50. palub komisjonil, nõukogul ja liikmesriikidel parandada EÜ asutamislepingu artikli 19 tegelikku tõhusust, tagades kõigile liidu kodanikele õiguse saada oma elukohaliikmesriigi erakondade liikmeks;

51. on seisukohal, et liidu kodakondsus tagab kõigile liidu kodanikele samad õigused, olenemata sellest, kas nende elukoht asub liidu territooriumil või kolmandas riigis; nõuab tungivalt, et komisjon analüüsiks väljaspool liidu territooriumi elavate liidu kodanike olukorda ning võtaks asjakohaseid meetmeid nende kodanikuõiguste jõustamiseks;

52. tuletab meelde, et EÜ asutamislepingu artikli 20 kohaselt on liidu kodanikul kolmanda riigi territooriumil, kus ei ole esindatud see liikmesriik, mille kodanik ta on, õigus saada kaitsset iga teise liikmesriigi diplomaatilistelt ja konsulaarastutustelt samadel tingimustel kui kõnealuse teise liikmesriigi oma kodanikel, ning rõhutab sellise sätte olulisust põhimõttelisel tasandil, tunnustamaks liidu kodakondsuse välismõõdet;

53. tervitab komisjoni 5. detsembri 2007. aasta teatistes esitatud tegevuskava aastateks 2007–2009 „Tõhus diplomaatiline ja konsulaarkaitse kolmandates riikides: Euroopa Liidu panus” (KOM(2007)0767); kutsub liikmesriike ja komisjoni üles tõhusamalt rakendama soovitusi, mis on välja toodud komisjoni 28. novembri 2006. aasta rohelises raamatus Euroopa Liidu kodanike diplomaatilise ja konsulaarkaitse kohta kolmandates riikides (KOM(2006)0712) ning Euroopa Parlamendi 11. detsembri 2007. aasta samateemalises resolutsioonis (²);

54. palub liikmesriikidel, kes ei ole seda veel teinud, trükkida EÜ asutamislepingu artikkel 20 oma riigi passidesse kõrvuti riikliku teabega, nagu seda on nõutud Barnier' aruandes ja nõukogu 15. juuni 2006. aasta järeldustes; kutsub komisjoni üles varustama passe väljastavaid ameteid kõikides liikmesriikides trükisega, mis seletab neid õigusi ja annab ülevaate EÜ asutamislepingu artiklit 20 toetavatest meetmetest; nõuab selle trükise jagamist isikutele, kes saavad kätte uue passi; kutsub komisjoni üles looma portaalis *Europa* eraldi veebilehe, kus jagatakse praktilist teavet konsulaarkaitse kohta ja lihtsustatakse juurdepääsu liikmesriikide koostatud reisiteabele, nagu on nõutud komisjoni 2007. aasta tegevuskavas;

(¹) EÜT L 329, 30.12.1993, lk 34.

(²) ELT C 323 E, 18.12.2008, lk 120.

Neljapäev, 2. aprill 2009

55. nõuab tungivalt, et komisjon looks tasuta Euroopa telefoniliini, mis tuleb ära märkida passis koos EÜ asutamislepingu artikliga 20 ning mille abil saavad liidu kodanikud hädaolukorras küsida liikmesriikide konsulaatidelt teavet oma emakeeles, et tagada neile vajalik abi;
56. kutsub komisjoni ja nõukogu üles võtma vastu uusi direktiive ja muid meetmeid, mis tugevdavad ühenduse õigustikku diplomaatilise ja konsulaarkaitse valdkonnas, ning kehtestama õiguslikult siduvad eeskirju EÜ asutamislepingu artikli 20 rakendamiseks;
57. kutsub liitu üles võtma lisameetmeid, et kaitsta oma kodanikke kolmandates riikides, sealhulgas meetmeid, mis hoiaksid ära liidu kodanike suhtes surmanuhtluse kohaldamise;
58. kutsub liikmesriike üles täitma nõuetekohaselt EÜ asutamislepingu artiklis 20 sätestatud kohustust, kehtestama omavahel vajalikud eeskirjad ja alustama rahvusvahelisi läbirääkimisi, mis on vajalikud liidu kodanike kaitse tagamiseks väljaspool Euroopa Liitu, pöörates erilist tähelepanu siduvate tegevusprotokollide heakskiitmisele, mida kolmandates riikides asuvad konsulaarteenistused peavad järgima hädaolukorra või julgeoleku- või humanitaarkriisi korral;
59. tervitab nõukogu poolt hiljuti vastuvõetud Euroopa Liidu suuniseid konsulaarjuhuriigi mõiste rakendamise kohta ⁽¹⁾, mis käsitlevad juhuriigi määramist suure kriisi korral ning nõuab EÜ asutamislepingu artikli 20 laiemat tõlgendamist seoses diplomaatilise ja konsulaarkaitsega, mida praegu liidu kodanikele võimaldatakse;
60. kutsub komisjoni üles jätkama kõikide liikmesriikide ja liidu kodanike nimel läbirääkimisi viisavaba reisimise üle kolmandatesse riikidesse; tõdeb ebaõiglust, mis kaasneb sellega, et mõnedele liidu kodanikele kehtivad viisanõuded, samas kui teised saavad reisida riiklike viisavabaduse programmide alusel;
61. on seisukohal, et petitsiooniõiguse kui liidu kodanike põhiõiguse staatus peaks komisjoni kohustama vähemalt selleks, et ta esitab piisavad põhjendused, miks ta ei järgi Euroopa Parlamendi soovitusi;
62. kutsub nõukogu ja komisjoni üles tihendama koostööd Euroopa Parlamendi petitsioonikomisjoni ja Euroopa Ombudsmaniga, nii et iga liidu kodanik saaks oma õigusi tõhusamalt kasutada;
63. tervitab Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti loomist ja nõukogu 19. aprilli 2007. aasta otsuse 2007/252/EÜ (millega kehtestatakse ajavahemikuks 2007–2013 üldprogrammi „Põhiõigused ja õigusasjad” raames eriprogramm „Põhiõigused ja kodakondsus”) ⁽²⁾ vastuvõtmist, mille eesmärk on edendada põhiõiguste, sealhulgas liidu kodakondsusest tulenevate õiguste austamisel põhineva Euroopa ühiskonna arendamist;
64. kutsub liikmesriikide parlamente üles osalema rohkem vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala arendamises; liikmesriikide parlamentide ja ELi institutsioonide vaheline koostöö peaks lihtsustama riiklike õigusaktide ja tavade kohandamist ELi õiguse rakendamisel ning parandama suhtlust kodanikega, muutes nad teadlikuks liidu kodaniku staatusega kaasnevatest õigustest;
65. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

⁽¹⁾ ELT C 317, 12.12.2008, lk 6.

⁽²⁾ ELT L 110, 27.4.2007, lk 33.